

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **S. M. L.**, so sídlom P., C., reg. Č. H., zastúpeného JUDr. A. B., CSc., advokátom, M., proti žalovanému **S., a. s.**, so sídlom M., zastúpenému Doc. JUDr. J. C., CSc., advokátom, Š., **o zaplatenie 350 000 000 Kč s príslušenstvom** zo zmeniek, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 19. decembra 2008 č. k. 37Zm 415/99-1686, takto

r o z h o d o l :

Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 19. decembra 2008 č. k. 37Zm 415/99-1686 **zrušuje** a vec **m u v r a c i a** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom rozhodol, že zmenkový platobný rozkaz Krajského súdu v Bratislave, č. k. 37Zm 415/99-41 zo 17. 05. 1999 ponecháva v platnosti v celom rozsahu a žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi k rukám právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 20 502 703 Sk do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca si uplatnil voči žalovanému právo na vydanie zmenkového platobného rozkazu na sumu 350 000 000 Kč so 6% úrokom od 25. 03. 1999 do zaplatenia, zmenkovú odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy, t. j. 1 166 666,60 Kč a náhradu trov konania za zaplatený súdny poplatok a trovy právneho zastúpenia. K návrhu pripojil originály piatich vlastných zmeniek splatných na videnie, každá na zmenkovú sumu 70 000 Kč, na základe ktorých súd vydal 17. 05. 1999 zmenkový platobný rozkaz, proti ktorému podal žalovaný námietky. Súd po prejednaní námietok rozhodol rozsudkom zo 17. 04. 2000 tak, že zmenkový

platobný rozkaz ponechal v celom rozsahu v platnosti. Odvolací súd toto rozhodnutie rozsudkom z 29. 11. 2001 potvrdil. Na mimoriadne dovolanie dovolací súd rozhodnutím z 19. 06. 2003 sp. zn. M Obdo V 8/02 oba rozsudky zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Krajský súd vo veci nariadil pojednávanie na nové prejednanie námietok proti zmenkovému platobnému rozkazu v súlade so záväzným právnym názorom dovolacieho súdu. Po vykonanom dokazovaní zistil, že predmetom sporu je zaplatenie zmenkovej sumy, 6 % úroku a zmenkovej odmeny z piatich vlastných zmeniek, vystavených žalovaným 28. 09. 1998 v prospech zmenkového veriteľa S. G., a. s. V., splatných na videnie, opatrených doložkou bez protestu. Každá zmenka je vystavená na zmenkovú sumu 70 mil. Kč. Týchto päť zmeniek prvý majiteľ zmenky indosoval 06. 10. 1998 na U., a. s.. Súd poukázal na ustanovenie § 17 zákona zmenkového a šekového (ďalej len „ZZŠ“), ktorým je zvýraznená abstraktná povaha zmenkových záväzkov a ich nezávislosť od kauzálnych vzťahov, pričom jedinou možnosťou, kedy dlžník môže previesť na nového majiteľa zmenky námietky vyplývajúce z jeho vzťahu s predchádzajúcim majiteľom je, ak dlžník jednoznačne preukáže, že v čase nadobudnutia zmenky nový majiteľ vedome túto nadobudol s úmyslom poškodiť dlžníka. Dôkazné bremeno preukázať podvodný úmysel nového majiteľa zmenky je na dlžníkovi zo zmenky. Ani v ďalšom konaní sa žalovanému vedomosť U., a. s. o fingovanosti zmlúv nepodarilo preukázať. I. M. ako jediný zo svedkov tvrdil, že zmenky mali byť nepredajné a finančné prostriedky malo S. získať od U. prostredníctvom riadnej úverovej zmluvy, čo je však pochybné, pretože na zmenkách neboli rekta doložky. Krajský súd sa v intenciách zrušujúceho rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zaoberal i otázkou platnosti kúpnej zmluvy z 29. 09. 1998 o kúpe technologického zariadenia a z vykonaného dokazovania považuje za preukázané, že kúpna zmluva, i všetky na ňu nadväzujúce zmluvy, resp. dodatky, neboli urobené vážne (mali zastierať iné konanie S. š. p. ako vystaviteľa zmenky a S. G. a. s. ako prvého majiteľa zmenky), preto sú v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka neplatnými právnymi úkonmi. Zmenkový záväzok teda nemá za základ reálny obchodný (kauzálny) vzťah, ale námietku nedostatku kauzy pri indosovanej zmenke je možné vzniesť len v prípade, keď nový majiteľ zmenky konal pri nadobúdaní zmenky vedome na škodu dlžníka, čo v konaní preukázané nebolo. Krajský súd preto rozhodol o ponechaní zmenkového platobného rozkazu v platnosti v celom rozsahu. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) tak, že úspešnému žalobcovi priznal ich náhradu.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolanie z odvolacích dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. a) / za použitia § 221 ods. 1 písm. f) OSP /, písm. b), c), d) a e) OSP, ako aj podľa § 205a ods. 1 písm. c) OSP. Predovšetkým namietal, že krajský súd jeho podanie, ktorým doplnil právnu kvalifikáciu námietok, vyhodnotil ako neprípustné uplatnenie nových námietok po uplynutí trojdňovej zákonnej lehoty a týmto postupom odňal žalovanému možnosť konať pred súdom. Ďalej poukázal na právny názor dovolacieho súdu vyslovený v rozsudku z 19. 06. 2003 sp. zn. M Obdo V 8/02, podľa ktorého, ak súd prvého stupňa bude mať za preukázané, že U., a. s. konala pri nadobúdaní sporných zmeniek vedome na škodu dlžníka a kauzálny záväzok, t. j. kúpna zmluva z 29. septembra 1998 (o kúpe technologického zariadenia) a na ňu nadväzujúce právne úkony trpia vadami, pre ktoré sú absolútne neplatné, prípadne sú ničotné, potom vydaný zmenkový platobný rozkaz musí zrušiť, lebo sa nemožno domáhať zmenkového záväzku, ktorý vznikol na základe tohto právneho konania. V konaní pred krajským súdom bolo jednoznačne preukázané, že kúpna zmluva z 29. septembra 1998 a na ňu nadväzujúce právne úkony trpia vadami, pre ktoré sú absolútne neplatné. Za nesprávny však považuje záver súdu o tom, že v konaní nebolo preukázané, že by U., a. s. vedela o fiktívnosti zmlúv a konala pri nadobúdaní zmenky s úmyslom poškodiť dlžníka. Z obsahu spisu je zrejmé, že sporné zmenky vystavil S., a. s. (Ing. D.) v súvislosti s fiktívnou zmluvou na kúpu technologického zariadenia v prospech spoločnosti S. G., a. s., ktorej odovzdané neboli, ale boli dané do úschovy U., a. s. Tá ich vedome na škodu dlžníka z úschovy bez akéhokoľvek oprávnenia vybrala a obstarala ich indosáciu vo svoj prospech. Námietka vedomého konania U., a. s. na škodu dlžníka (S.) bola pritom žalovaným uplatnená riadne a včas. Nebolo sporné, že zmenky boli vydané ako zabezpečovacie zmenky ku kúpnej zmluve, že ich vystaviteľ a remitent nezmenili pôvodnú dohodu o zabezpečovacom charaktere zmeniek a že neboli odovzdané remitentovi, ale U., a. s., ktorá mala byť financujúcou bankou celého obchodu. Jej konanie na škodu dlžníka preukazuje výpoveď R. Z. zaznamenaná na Okresnom súde vo V., z ktorej vyplýva, že postup pri vystavovaní zmeniek sa dohodol v U., a. s. a vymyslelo ho kolégium v zložení D., W., Z. a M.. Neskoršia zmena výpovede len dokazuje, že svedok konal vo svoj prospech, aby sa vyhol trestnému stíhaniu. Ďalej výpoveď právnik U., a. s. Mgr. J. B. v trestnom konaní na Krajskom súde v O. sp. zn. 35T 4/2003 voči obžalovanému Z. (rozsudok bol doložený do spisu), ktorý potvrdil, že banka mala kúpnu zmluvu k dispozícii a jasne z nej vyplýva, že zmenky majú zabezpečiť zaplatenie ceny

technologického zariadenia. Z protokolu o odovzdaní a prevzatí zmeniek je zrejmé, že tieto prevzal od S., a. s. pracovník U., a. s. Ing. W., ktorý vedel od Ing. M., že boli vystavené v súvislosti s obchodným vzťahom medzi S., a. s. a S. G., a. s. a mali zabezpečiť zaplatenie kúpnej ceny technológie. Hoci U., a. s. dobre vedela, o aké zmenky ide, že nesmú byť prevádzané, sama ich predložila na indosovanie, takže bola uzrozumená s možnosťou spôsobiť tým ich vystaviteľovi škodu a znemožnením použitia kauzálnych námietok dostať vystaviteľa do horšieho právneho postavenia, čím jednoznačne konala na jeho škodu. Pri nadobúdaní zmeniek konala aktívne výlučne U., a. s., ktorá prevod zmeniek obstarala (Ing. W.) bez akejkoľvek účasti žalovaného. Tvrdenie súdu, že pri nadobúdaní zmeniek konal aktívne žalovaný, nemá žiadnu oporu v skutkovom stave, ani v dokazovaní. Navyše indosovanie zmenky, vydané na zabezpečenie neplatnej kúpnej zmluvy, ešte výraznejšie napĺňa konanie na škodu vystaviteľa, ako by tomu bolo v prípade riadnej garančnej zmenky. V danom prípade prevodom zmeniek došlo k zásadnej zmene ich funkcie – zo zmeniek garančných sa stali zmenkami platobnými, pričom ich prevod aktívne obstarala U., a. s., ktorá vedela, o aké zmenky ide. Jej konanie napĺňa skutkovú podstatu vedomého konania na škodu dlžníka podľa § 17 ZZŠ. Tento záver bol preukázaný svedeckými výpoveďami, šetrením orgánov činných v trestnom konaní, ako aj z kontextu súčinnosti U., a. s. pri vzniku a indosácii zmeniek. Skutočnosť, že aj súčasný žalobca pri nadobúdaní zmeniek konal vedome na škodu dlžníka, potvrdzuje jeho písomné vyjadrenie zo 14. 01. 2008, zaslané súdu aj žalovanému. V tomto podaní sa uvádza, že „Ani my, teda S. M. L., sme sa nestali právnym nástupcom U., a. s. a nemáme nič spoločné s podvodným konaním žalovaného so svojím zmluvným partnerom, ktorého si sám vybral a s ktorým uzatváral rôzne zmluvy, aj kauzálne zmluvy predchádzajúce zmenkám“. Keďže c. s. aj U., a. s. zastupoval ten istý právny zástupca, je vylúčené, aby c. s. nemala vo veci relevantné informácie. S týmto dôkazom sa súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevysporiadal. Žalovaný má preto za to, že súd pochybil pri aplikácii ustanovenia čl. I § 17 ZZŠ. Pokiaľ ide o procesnoprávne dôvody odvolania, žalovaný poukazuje na skutočnosť, že súd pred vyhlásením rozhodnutia nevyhlásil uznesenie o skončení dokazovania, ani nepoučil účastníkov podľa § 120 ods. 4 OSP, čo zakladá odvolací dôvod aj podľa § 205 ods. 2 písm. b) OSP. Ďalej namietal, že spoločnosť S. M. L. nemá v konaní vecnú aktívnu legitimáciu, pretože pri rubopise zmeniek na Krajskom súde v Bratislave bola U., a. s. zastúpená osobou,

ktorá nedisponovala kvalifikovanou plnou mocou pre vykonanie rubopisu, čo platí aj pre c. s. (zastupovala ju osoba s procesnou plnou mocou, aj to iba pre Českú republiku) a navyše pri indosácii nebola dodržaná tradícia, pričom úkon indosácie je ukončený až odovzdaním zmenky jej novému majiteľovi. Z obsahu spisu možno vyvodit', že ako jediný právny dôvod nadobudnutia zmeniek zo strany žalobcu prichádza do úvahy zmluva o postúpení pohľadávok, ktorá ale nie je uvedená medzi zmluvami, ktorými sa podľa zákona č. 566/2001 Z. z. prevádzajú cenné papiere. Zmluva o postúpení pohľadávok preto nie je právnym úkonom, s ktorým právna úprava spája prevod vlastníctva cenných papierov / zmeniek / a nemohla ani založit' prevod práv k predmetným zmenkám na žalobcu. Ak by aj žalobca bol uzavrel s U., a. s. neformálnu zmluvu o prevode zmeniek, na jej základe nemohlo dôjsť k nadobudnutiu zmeniek žalobcom, nakoľko zmenky neboli žalobcovi odovzdané. Ďalej namietal, že JUDr. V. K., ktorý zmenky indosoval za U., a. s. „v likvidácii“ a tieto odovzdal žalobcovi, konal ako splnomocnenec na základe plnej moci udelennej Ing. M. H., správkyňou konkurznej podstaty, ale v spise sa plná moc, ktorá by k týmto úkonom JUDr. K. oprávňovala, nenachádza. V spise je naopak plná moc z 20. 07. 2004 podpísaná správkyňou, udelená Ing. R. T., ktorá ho splnomocňuje na všetky úkony súvisiace s výkonom práv a plnením povinností splnomocniteľa ako postupcu z Rámcovej zmluvy o postúpení pohľadávok uzavretej medzi splnomocniteľom a žalobcom ako víťazom obchodnej verejnej súťaže č. X. a jednotlivých zmlúv o postúpení pohľadávok uzavretých na základe tejto Rámcovej zmluvy. Z uvedeného vyplýva, že mu zrejme prislúchalo oprávnenie indosovať zmenky za U., a. s. „v likvidácii“. Navyše predmetné zmenky prevzal od zástupcu správkyne konkurznej podstaty U., a. s. „v likvidácii“ advokátsky koncipient P. R. na základe substitučnej plnej moci z 28. 07. 2004 od advokáta JUDr. P. V., ktorý disponoval plnou mocou od žalobcu z 15. 05. 2003. Išlo o procesnú plnú moc, z ktorej nevyplývalo oprávnenie splnomocnenca uskutočňovať žiadne hmotnoprávne úkony, ani zastupovať žalobcu v právnych veciach a ani v iných právnych vzťahoch, ktoré sa riadia slovenským právom. Nevyplývalo z nej ani oprávnenie preberať za žalobcu akékoľvek zmenky indosované na žalobcu, preto nemohol na tento úkon splnomocniť ani svojho koncipienta. Plná moc P. V. na P. R. zo dňa 28. 07. 2004 je preto absolútne neplatná a prevzatie predmetných zmeniek P. R. nemá charakter ich prevzatia žalobcom. Z uvedeného vyplýva záver, že žalobca v konaní nie je vecne aktívne legitimovaný, nakoľko majiteľom zmeniek je naďalej U., a. s. Na tieto námietky spochybňujúce nadobudnutie zmeniek žalobcom po

vydaní zmenkového platobného rozkazu sa koncentračná zásada nevzťahuje, preto ich uplatnenie je prípustné a súd na ne musí prihliadať. Pokiaľ by sa súd s týmito námietkami nestotožnil, žalovaný namieta aj závery súdu o abstraktnom účinku druhého indosamentu spolu so záverom, že nešlo o indosament s účinkami cesie podľa občiansko-právnych predpisov. Je síce pravdou, že v zmysle čl. I § 14 ods. 1 ZZŠ sa pri prevode zmenky indosamentom prevádzajú všetky práva na nového majiteľa, ale v zmysle čl. I § 20 ods. 1, veta druhá, ZZŠ, ak bola zmenka indosovaná až po proteste pre neplatenie alebo po uplynutí lehoty na protest, má indosament len účinky obyčajného postúpenia. V zmysle čl. I § 44 ods. 1 ZZŠ protest pre neplatenie je potrebné vykonať v niektorý z dvoch pracovných dní nasledujúcich po dni splatnosti. Zmenky boli splatné 24. 03. 1999, čo bola streda, takže protest bolo možné vykonať 25. alebo 26. 03. 1999. Právnym následkom doložky „bez protestu“ v zmysle čl. I. § 46 ods. 1 ZZŠ je totiž iba oslobodenie majiteľa od povinnosti, aby na zachovanie postihových práv dal urobiť protest pre neprijatie alebo pre neplatenie, ale nie vylúčenie aplikácie čl. I § 20 ods. 1 ZZŠ. Preto tento indosament (tzv. podindosament) má účinky cesie, čo znamená, že dlžníkovi zostávajú zachované všetky námietky, ktoré mal voči predchádzajúcemu majiteľovi zmenky. Okrem toho žalovaný namieta absolútnu neplatnosť vzniku zmenkového záväzku, čomu sa krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia vôbec nevenoval, hoci táto námietka (z dôvodu nedostatku tradície) bola obsiahnutá v námietkach proti zmenkovému platobnému rozkazu. Dovolací súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že zmenky sú platné, čo žalovaný nerozporuje, ale zmenka a zmenková obligácia sú dva rozdielne pojmy, pričom formálne platná zmenka ešte neznamená, že vznikla zmenková obligácia. Žalovaný tvrdí, že nedostatok tradície (t. j. nedostatok odovzdania zmeniek) spôsobuje absolútnu neplatnosť zmenkového záväzku, na ktorú musí súd prihliadnuť ex officio v každom štádiu konania. Skúmať splnenie podmienok konania a zaoberať sa absolútnou neplatnosťou právneho úkonu je súd povinný z úradnej povinnosti, a to kedykoľvek za konania a koncentračná zásada sa na ne nevzťahuje. Žalovaný v danom prípade okolnosti, ktoré túto neplatnosť zakladajú, skutkovo vymedzil vo včas podaných námietkach a súd bol povinný k nim prihliadnuť. Vzhľadom na nevydanie uznesenia o skončení dokazovania a absenciu poučenia podľa § 120 ods. 4 OSP žalovaný navrhuje doplnenie dokazovania najmä o výsluchy svedkov, pracovníkov U., a. s. Ing. D., Ing. W., Mgr. B. a Ing. J., ako aj opätovný výsluch R. Z. a Ing. M.. Dôvodnosť tohto návrhu vyplýva jednak z rozpornosti viacerých výpovedí, ale aj zo skutočnosti, že súd nevyhodnotil svedecké výpovede pracovníkov banky obsiahnuté v trestných spisoch obž. Z. a obž. M.. Najmä výsledky trestného stíhania obž. Z. ktoré sa

týkajú bodov V. a VIII. obžaloby sú také, že súd by nimi mal byť viazaný (§ 135 ods. 1 OSP), čo by mohlo mať vplyv na posúdenie dobromyseľnosti žalobcu podľa ČI. I. § 17 ZZŠ, ako aj posúdenie dôvodnosti námietok žalovaného (rovnaký názor k tomu vyslovil aj dovolací súd). Záver súdu, že zo strany U., a. s. nedošlo k vedomému konaniu na škodu dlžníka, považuje žalovaný za nesprávny a predčasný, pričom vytýka krajskému súdu, že sa dôsledne neriadil právnym názorom dovolacieho súdu. Za dôležité považuje predovšetkým opakované vypočutie svedka Z., ktorého výpoveď súd vyhodnotil ako nevieryhodnú a ktorý viackrát uviedol, že celý postup sa dohodoval na U. a pán D. bol o ňom podrobne informovaný. Súd neprihliadol ani na výpoveď Ing. M., ktorý tvrdil, že išlo od počiatku o zmenky, ktoré boli nepredajné. Súd jeho výpoveď spochybnil s odôvodnením, že na zmenkách neboli rektadoložky, ktoré by znemožnili ich predaj. S týmto záverom nemožno súhlasiť, pretože obmedzenie prevodu zabezpečovacej zmenky spravidla končí omeškaním dlžníka pri zabezpečovanej povinnosti a aj prípadné použitie rektadoložky znamená len nemožnosť prevodu zmenky rubopisom, preto z jej absencie nemožno robiť žiadne závery. Poukázal tiež na právny názor dovolacieho súdu, podľa ktorého je potrebné oboznámiť sa s obsahom trestných spisov a z trestného spisu obžalovaného R. Z. zistiť, či trestné stíhanie súvisí s týmto občianskym súdnym konaním a koho sa týka. Žalovaný predložil rozhodnutie Krajského súdu v O. a produkoval z neho viaceré dôkazy, ktoré preukazujú, že trestné stíhanie voči obž. Z. v bodoch V. a VIII. obžaloby súvisí s týmto občianskoprávnym konaním a preto sa treba s obsahom spisu zaoberať aj v rámci vyhodnocovania dôkazov, ktoré sú obsiahnuté v spise. Závery súdu nemajú oporu v dosiaľ vykonanom dokazovaní. Súd nevenoval pozornosť námietke žalovaného, že podľa § 17 ČI. I., ZZŠ, úmysel nadobúdateľa zmenky konať na škodu zmenkového dlžníka nemusí byť výlučne úmyslom priamym, ale postačuje aj úmysel nepriamy, ani sa nevysporiadal so skutočnosťou, či samotné zastavenie trestného stíhania voči pracovníkom U., a. s. (D., W.) vylučuje možnosť, že síce prioritne nechceli spôsobiť škodu, ale museli vedieť, že ju spôsobiť môžu a boli s tým uzrozmění. Zo spisu tiež vyplýva, že odkúpenie zmeniek S. pomohlo U., a. s. vyriešiť problém s akciami C. G. a so zmenkami T., ktoré sa stali bezcenné a nepredajné a tvrdenie žalobcu, že S., a. s. dostal od U., a. s. zaplatenú kúpnu cenu, je nepravdivé a nekorešponduje s doteraz vykonaným dokazovaním. Vzhľadom na uvedené žalovaný navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že zmenkový platobný

rozkaz vydaný Krajským súdom v Bratislave dňa 17. 05. 1999 zruší v celom rozsahu a žalovanému prizná náhradu trov konania.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť ako vecne správny a zaviazat' žalovaného na náhradu trov odvolacieho konania. K jednotlivým dôvodom odvolania uviedol, že pokiaľ ide o vznik zmeniek a namietaný nedostatok ich tradície, remitent prevzatie zmeniek potvrdil aj písomne 06. 10. 1998, pričom ich skutočná držba nie je časovo limitovaná. Okrem toho v odvolaní namietaný nedostatok tradície považuje za porušenie koncentračnej zásady, pretože žalovaný v námietkach z 02. 06. 1999 túto skutočnosť nenamietal. Súd preto na ňu, aj keby existovala, nemôže prihliadnuť. Potvrďuje to aj právny názor vyslovený dovolacím súdom v rozhodnutí z 19. 06. 2003 sp. zn. M Obo V 8/2002, podľa ktorého mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora nerešpektovalo koncentračnú zásadu, lebo žalovaný v podaní z 01. 06. 1999 nenamietal, že by z jeho strany nebolo došlo k riadnemu odovzdaniu zmeniek remitentovi S. G., a. s. V.. Tento dôvod odvolania však neobstojí ani z vecno-právneho hľadiska. Žalovaný nesprávne prikladá ťažisko na skutočnosť, že 5 zmeniek prevzal L. W. na doručenie S. G., a. s., pričom jeho úloha mala výlučne doručovateľský charakter a nemala vplyv na skutočnosť, že zmenky boli doručené remitentovi. Potvrďuje to aj notárska zápisnica o uskutočnení indosácie zo 06. 10. 1998, z ktorej vyplýva, že R. Z. ako štatutárny zástupca S. G., a. s. prevzal päť zmeniek emitovaných žalovaným a znejúcich na rad S. G., a. s. Žalobca sa nestotožňuje ani s tvrdením odvolateľa o nespôsobilosti zmeniek k prevodu, nakoľko vznikli z neplatného právneho úkonu, resp. fiktívnej kúpnej zmluvy. Z abstraktnej povahy zmenkových záväzkov vyplýva, že nedostatok kauzálneho vzťahu, teda aj jeho neplatnosť, nie je zároveň dôvodom neplatnosti zmenkového záväzku, ale zakladá za podmienok § 17 ČI. I. ZZŠ námietku, ktorá je len obranou proti povinnosti platnú zmenku zaplatiť. Už podpisom 5 vlastných zmeniek sa žalovaný stal dlžníkom z týchto zmeniek a má zásadne povinnosť za tieto zmenky zaplatiť. Žalovaný nepopiera, že prakticky disponoval s celou kúpnu cenou za 5 zmeniek, čo bolo účelom jeho konania, vo výške 324 204 712 Kč. Konania na škodu veriteľa a v rozpore so zásadami poctivého obchodného styku sa dopustil práve žalovaný. Žalobca tvrdí, že zmenky sú platné, lebo obsahujú všetky náležitosti v zmysle § 75 ČI. II. ZZŠ okrem údaju o ich splatnosti, teda ide o vista zmenky, splatné po predložení, k čomu aj došlo. Takýto záver napokon vyplýva aj z rozhodnutia dovolacieho súdu z 19. 06. 2003. K tvrdeniu, že žalobca konal na škodu dlžníka, uviedol, že tu treba rozlišovať tri vzťahy, a to údajné

konanie na škodu žalovaného zo strany remitenta S. G., a. s., ďalej konanie na škodu žalovaného pri prvej indosácii zo strany U., a. s. a zo strany súčasného žalobcu. Žalovaný uplatňuje voči súčasnému žalobcovi námietky, ktoré ustanovenie § 17 ČI. I. ZZŠ nepripúšťa, pretože sa zakladajú na jeho vzťahoch k vystaviteľovi. Ide najmä o námietku neplatnosti kúpnej zmluvy, z ktorej žalovaný odvodzuje údajnú neplatnosť zmeniek. Pokiaľ ide o tvrdené konanie na škodu žalovaného zo strany U., a. s., tá nekúpila predmetné zmenky, aby poškodila žalovaného, ale preto, že nákup cenných papierov patril do predmetu jej podnikania. Žalovaný v konaní neunesol dôkazné bremeno na preukázanie tvrdenia, že U., a. s. konala vedome na jeho škodu. Nepotvrdil to ani ním predložený dôkaz – zápisnica z vypočutia Mgr. J. B. v trestnom konaní, ktorý o. i. vypovedal, že pozadie tohto obchodu nepozná. Poukázal tiež na skutočnosť, že trestné stíhanie voči zamestnancom banky Ing. J. D. a Ing. L. W. bolo dňa 28. 03. 2002 zastavené, pretože im nebola preukázaná vedomosť o fiktívnych zmluvách uzavretých medzi S. a S. G., a. s. Za preukázané nepovažuje ani tvrdenie žalovaného, že zmenky mali zabezpečovať kúpnu zmluvu, pretože podľa Zmluvy o podmienkach prevodu zmenky zo dňa 06. 10. 1999 ide o typický obchodný nákup zmeniek bez vzťahu k akejkoľvek predchádzajúcej kúpnej či inej zmluve. Súčasný žalobca vstúpil do konania 24. 01. 2005 po predchádzajúcej kúpe pohľadávok od správkyne konkurznej podstaty v objeme cca 4 miliardy Kč, medzi ktorými bola aj predmetná zmenková pohľadávka. Žalobca tak konal bez úmyslu konať na škodu dlžníka. Vzhľadom na abstraktnosť zmenkového záväzku by akékoľvek námietky žalovaného v tejto súvislosti boli bezpredmetné. Zmenky boli riadne prevedené rubopisom v kancelárii Krajského súdu v Bratislave dňa 29. 07. 2004, čo vylučuje ničím nepodloženú konštrukciu žalovaného o tzv. podindosamente a aj údajnom úmyselnom konaní na škodu dlžníka. Navyše námietka žalovaného voči II. indosácii nebola uplatnená v rámci koncentračnej zásady a aj keby obstála, čo žalobca popiera, nemôže na ňu súd vzhľadom na § 175 OSP prihliadať. Za neopodstatnené považuje aj procesné námietky žalovaného s tým, že neexistuje zákonný dôvod na opakovanie dokazovania, ani na vykonanie nových dôkazov v odvolacom konaní, pretože z obsahu spisu vyplýva, že súd účastníka riadne poučil podľa § 120 ods. 4 OSP. Neboli preto splnené podmienky na úspešné uplatnenie dôvodu odvolania podľa § 205a ods. 1 písm. c) OSP.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) prejednal vec podľa ustanovenia § 212 ods. 1 OSP bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

Úlohou odvolacieho súdu je posúdiť vecnú správnosť odvolaním napadnutého rozsudku súdu prvého stupňa, ktorý po zrušení jeho predchádzajúceho rozhodnutia dovolacím súdom opakovane prejednal námietky žalovaného voči zmenkovému platobnému rozkazu vydanému Krajským súdom v Bratislave dňa 17. mája 1999 pod č. k. 37 Zm 415/99-41 a rozhodol o jeho ponechaní v platnosti v celom rozsahu. Bol pritom viazaný právnym názorom dovolacieho súdu, ktorý vyslovil vo svojom zrušujúcom rozhodnutí z 19. 06. 2003 vydaného pod sp. zn. M Obdo V 8/2002. Vyplýva z neho záver, že námietka žalovaného, že z jeho strany nedošlo k riadnemu odovzdaniu zmeniek remitentovi je vzhľadom na koncentračnú zásadu právne irelevantná, keďže žalovaný túto námietku neuplatnil v námietkach proti vydanému zmenkovému platobnému rozkazu. Vo väzbe na žalovaným včas uplatnené kauzálne námietky však dovolací súd ako dôvodnú posúdil námietku porušenia ustanovenia § 17 čl. I ZZŠ, keď závery súdu prvého stupňa, s ktorými sa stotožnil aj súd odvolací, o tom, že v konaní nebolo preukázané, že žalobca pri nadobúdaní sporných zmeniek konal vedome na škodu dlžníka, t. j. žalovaného, považoval za predčasné, vychádzajúce zo skutkových zistení, ktoré v podstatnej časti nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní. Dovolací súd v tejto súvislosti uviedol, že v zmysle citovaného ustanovenia zo strany nadobúdateľa zmenky nemusí ísť o úmysel priamy, ale postačuje aj úmysel nepriamy, teda stačí, ak nadobúdateľ vedel, že škodu môže spôsobiť a pre prípad, že sa tak stane, bol s tým uzrozumený. Poukázal na výpoveď svedka R. Z. do zápisnice spísanej na Okresnom súde vo V. dňa 16. marca 2000, v ktorej uviedol, že išlo o zmluvy fiktívne za účelom získania finančných prostriedkov od U. s tým, že tento postup bol dohovorený v U. kolégiom v zložení D., W. (pracovníci U.), Z. a M.. V notárskej zápisnici z 28. marca 2000 svedok Z. obsah svojej výpovede poprel. Dovolací súd vytkol súdu prvého stupňa pochybenie, ak tohto svedka opätovne nevypočul a v odôvodnení svojho rozhodnutia sa jeho výpoveďou nezaoberal, hoci išlo o bývalého generálneho riaditeľa S. G., a. s., ktorý sám požiadal U. o spoluprácu, podpisoval predmetné zmenky, kúpnu zmluvu z 29. septembra 1998, ako aj ďalšie doklady, takže nepochybne patrí k najlepšie informovaným osobám. Porušenie ustanovenia § 17 čl. I ZZŠ videl dovolací súd aj v tom, že súd prvého stupňa neprihliadol na skutočnosť, že úmysel nadobúdateľa zmenky konal

na škodu zmenkového dlžníka nemusí byť priamy, ale stačí aj úmysel priamy. Ako pochybenie dovolací súd vyhodnotil aj skutočnosť, že si súdy v súvislosti so začatím trestného stíhania Ing. M. aj Z. nezadovážili trestné spisy a neoboznámili sa z ich obsahom, čo by mohlo mať význam aj z hľadiska ustanovenia § 135 ods. 1 OSP. Ak po doplnení dokazovania bude mať súd za preukázané, že žalobca pri nadobúdaní sporných zmeniek vedome konal na škodu dlžníka (žalovaného) a že kauzálny záväzok je absolútne neplatný, prípadne ničotný, potom vydaný zmenkový platobný rozkaz musí zrušiť, lebo nemožno sa domáhať zmenkového záväzku, ktorý vznikol na základe tohto právneho konania.

Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom spisu dospel k záveru, že súd prvého stupňa sa týmto právnym názorom dôsledne neriadil.

V intenciách zrušujúceho rozhodnutia súd prvého stupňa skúmal, či kúpna zmluva z 29. septembra 1998 (o kúpe technologického zariadenia) a na ňu nadväzujúce právne úkony trpia vadami, pre ktoré sú absolútne neplatné, prípadne sú ničotné. S odkazom na ustanovenie § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka dospel pritom k záveru, že predmetná kúpna zmluva a všetky na ňu nadväzujúce zmluvy, resp. dodatky, neboli urobené vážne, pretože mali zastierať iné konanie S., š. p. ako vystaviteľa zmeniek a S. G., a. s. ako ich prvého majiteľa. Znamená to, že predmetný zmenkový záväzok nemá za základ reálny obchodný (kauzálny) vzťah. Nie je pritom sporné, že námietku nedostatku kauzy pri indosovanej zmenke možno úspešne uplatniť len v prípade, keď nový majiteľ zmenky konal pri nadobúdaní zmenky vedome na škodu dlžníka. Neobstojí pritom tvrdenie žalobcu, že nešlo o zabezpečovacie zmenky, pretože z obsahu spisu jednoznačne vyplýva, že predmetné zmenky boli vystavené ako zabezpečovacie vo vzťahu k fiktívnej zmluve o technologického zariadenia s kúpnu cenou vo výške 350 mil. Kč. Dôvodnosť kauzálnych námietok žalovaného voči prvému majiteľovi zmeniek je preto nesporná, sporné zostalo ich zachovanie po prvej indosácii voči U., a. s., kde zákon zmenkový vyžaduje vedomé konanie na škodu dlžníka (žalovaného), pričom ale stačí aj úmysel nepriamy. V tomto smere však súd prvého stupňa dovolacím súdom vytknuté pochybenia neodstránil, dokazovanie nezopakoval ani nedoplnil, svedecké výpovede v ich súvislostiach neposúdil, obmedzil sa v podstate len na konštatovanie, že svedok Z. nie je hodnoverným svedkom, preto jeho pôvodnej výpovedi neprikladal žiaden význam. Podľa názoru odvolacieho súdu však nemožno spochybníť výpoveď svedka, ktorý je

povinný vypovedať pravdu a nič nezamlčovať, len z dôvodu neskoršieho spísania notárskej zápisnice, ktorá nie je dôkazným prostriedkom rovnakého významu. Záver krajského súdu je však aj v rozpore so závermi, ktoré uviedol Vrchný súd v O. vo svojom právoplatnom rozsudku č. k. 6 To 108/2008-9057 z 18. júna 2009, ktorým o. i. zrušil rozsudok Krajského súdu v O. práve v časti (bod VIII), týkajúcej sa predmetných zmeniek, v ktorej bol obžalovaný R. Z. zbavený obžaloby a vrátil vec súdu prvého stupňa na nové rozhodnutie. Odvolací súd postup súdu prvého stupňa v tejto otázke, ktorý rozhodol zbavujúcim výrokom, považoval za predčasný, pretože dôkazné prostriedky existujú a dôkaznú situáciu nemožno uzavrieť pred ich vyčerpaním. Navyše tu platí, že súd je v zmysle § 135 ods. 1 OSP viazaný rozhodnutím o tom, že bol spáchaný trestný čin a kto ho spáchal, ale samotné oslobodenie žalovaného R. Z. spod obžaloby ešte nevyklučuje možnosť, aby civilný súd sám dospel k záveru, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Preukázanie tejto skutočnosti však má nesporný význam aj vo vzťahu k súčasnému žalobcovi, ktorý vstúpil do konania na základe 2. indosamentu, ktorý má v zmysle čl. I § 20 ZZŠ len účinky obyčajného postúpenia (cesie). Z čl. I § 43 ods. 1 ZZŠ vyplýva, že protestovať možno každú zmenku, aj keď to na zachovanie postihových práv nie je nevyhnutné, napr. ak ide o zmenku označenú doložkou „bez protestu“ (rovnako aj odborná literatúra, napr. Jablonka, B.: Je možné prevádzať práva z každej zmenky indosamentom alebo cesiou, In: Bulletin slovenskej advokácie č. 2/2002, s. 24). V tomto prípade teda doložka „bez protestu“ zbavuje majiteľa povinnosti zmenku protestovať, avšak aj pri takejto zmenke uplynutie lehoty na protest má rovnaký vplyv na indosáciu zmenky z pohľadu čl. I § 20 ods. 1 ZZŠ (rovnako aj Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Obo 190/2006, In: Zo súdnej praxe 4/2009, s. 134 a nasl.). Odvolací súd sa v tomto smere v súlade s vyššie uvedenou judikatúrou, od ktorej nemá dôvod sa odkloniť, stotožňuje s právnym názorom žalovaného, že aj keď išlo o zmenky s doložkou „bez protestu“, právnym dôsledkom tejto doložky je iba oslobodenie majiteľa od povinnosti nechať zmenku protestovať, ale nie vylúčenie aplikácie čl. I § 20 ods. 1 ZZŠ. Za situácie, keď zmenky, splatné 25. marca 1999, boli indosované 29. júla 2004, niet pochýb o tom, že zmenky boli indosované po uplynutí lehoty na protest. V tomto prípade preto nový majiteľ zmeniek (žalobca) vstúpil do práv a povinností predchádzajúceho majiteľa (U., a. s.) a dlžníkovi zostávajú zachované aj všetky námietky, ktoré mal voči predchádzajúcemu majiteľovi zmeniek pred protestom alebo uplynutím lehoty

k protestu. Pretože súd prvého stupňa na nariadenom pojednávaní nevyhlásil uznesenie o skončení dokazovania, zostala žalovanému zachovaná možnosť uplatňovať v odvolacom konaní aj ďalšie skutočnosti a dôkazy.

Za dôvodnú považuje odvolací súd obranu žalovaného, že súd prvého stupňa sa nezaoberal okolnosťami 2. indosácie predmetných zmeniek (ktoré žalovaný spochybňuje najmä z hľadiska oprávnenia konajúcich osôb). Ide pritom o otázku, či novému žalobcovi svedčí uplatňované právo, teda o otázku jeho vecnej aktívnej legitímácie v tomto konaní, ktorej skúmanie nemožno odmietnuť s odkazom na koncentračnú zásadu. Žalobca doložil do spisu rozhodnutie Vrchného súdu v Olomouci, v ktorom je uvedený právny názor, že v konaní o námietkach nemožno ako účinnú procesnú obranu uplatniť námietky týkajúce sa skutočností, ktoré nastali po vydaní zmenkového platobného rozkazu. Toto rozhodnutie sa však zaoberá skutočnosťou, že dlžník po vydaní zmenkového platobného rozkazu zaplatil na zmenku určitú čiastku, čo môže byť prípadne zohľadnené až v konaní o výkon rozhodnutia. V danom prípade sa však námietky týkajú indosácie, a teda vecnej aktívnej legitímácie žalobcu. Skutočnosť, že súd pripustil zámenu účastníkov v zmysle § 92 ods. 2 a 3 OSP, kedy ide o procesné rozhodnutie, ešte nevyučuje možnosť, že z hľadiska hmotného práva žalobca vecnú aktívnu legitímáciu v konaní nezískal. Je síce pravda, že súd sa v zmenkovom konaní môže zaoberať len námietkami žalovaného uvedenými v námietkach, ktoré podal proti zmenkovému platobnému rozkazu v zákonnej trojdňovej lehote, pretože v zmysle § 175 ods. 1 OSP sa rozsah obrany žalovaného koncentruje do námietok. Rozsah námietok daný § 175 ods. 1 OSP však nie je absolútny. Všeobecne zmenková doktrína ako aj judikatúra pripúšťa indosáciu zmeniek počas súdneho konania, čo sa odôvodňuje tým, že majiteľ zmenky má právo aj počas súdneho konania právo disponovať so zmenkou. Pokiaľ sa počas súdneho konania zmení majiteľ zmenky na základe jej indosácie a súd pripustí zámenu v zmysle § 92 ods. 2 a 3 OSP, je povinnosťou súdu v rámci meritórneho rozhodnutia vo veci samej preskúmať, či novému majiteľovi zmenky svedčí vecná aktívna legitímácia, pretože rozhoduje o tom, či právo zo zmenky patrí novému majiteľovi na základe indosácie a nie o práve zo zmenky voči pôvodnému žalobcovi, ktorý bol ako oprávnený zo zmenky uvedený vo vydanom zmenkovom platobnom rozkaze. Táto otázka nemôže podliehať koncentrácii, keďže žalovaný ju logicky môže namietat až po tom, ako došlo k indosácii zmenky počas konania po vydaní zmenkového platobného rozkazu.

Vzhľadom na uvedené dospel odvolací súd k záveru, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil tým, že nesprávne aplikoval ustanovenie § 17 čl. I ZZŠ a v dôsledku toho nedostatočne zistil skutkový stav. Jeho odvolaním napadnutý rozsudok preto podľa § 221 ods. 1 písm. h) a ods. 2 OSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V novom rozhodnutí rozhodne súd prvého stupňa aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 OSP).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 9. decembra 2009

JUDr. Zuzana Ďurišová, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková